

11. 7. 2007

ID: 49089

Podvod

Je-li omyl definován jako rozpor mezi představou a skutečností u oklamaneho, pak logicky nelze na straně oklamaneho odhlížet od jeho sumy vědomostí o skutečnosti, o níž je klamán, tedy od jeho způsobilosti být oklamán; nelze např. bez dalšího pomíjet možnost oklamaneho omyl jednoduše eliminovat.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 7 Tdo 461/2007, ze dne 25.4.2007)

Nejvyšší soud projednal v neveřejném zasedání dovolání obviněného P. Š. proti usnesení Krajského soudu v Brně - pobočka ve Zlíně ze dne 1. 2. 2005, sp. zn. 6 To 270/2004, v trestní věci vedené u Okresního soudu ve Zlíně pod sp. zn. 18 T 48/2002 a rozhodl tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. se ohledně obviněného P. Š. z r u š u j í usnesení Krajského soudu v Brně - pobočka ve Zlíně ze dne 1. 2. 2005, sp. zn. 6 To 270/2004, a rozsudek Okresního soudu ve Zlíně ze dne 25. 6. 2003, sp. zn. 18 T 48/2002. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. s přiměřeným použitím ustanovení § 261 tr. ř. se usnesení Krajského soudu v Brně - pobočka ve Zlíně ze dne 1. 2. 2005, sp. zn. 6 To 270/2004, a rozsudek Okresního soudu ve Zlíně ze dne 25. 6. 2003, sp. zn. 18 T 48/2002, zrušují i ohledně obviněného V. B. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. se zrušují také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. se Okresnímu soudu ve Zlíně přikazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Rozsudkem Okresního soudu ve Zlíně ze dne 25. 6. 2003, sp. zn. 18 T 48/2002, byli obvinění P. Š. a V. B. uznáni vinnými trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák. a odsouzeni každý k trestu odnětí svobody v trvání dvou let podmíněně se zkušební dobou stanovenou na čtyři léta.

Jako trestný čin posoudil Okresní soud ve Zlíně skutek, který podle jeho zjištění spáchali oba obvinění společně a který spočíval v tom, že ve Z. dne 18. 4. 1995 podal obviněný P. Š. jako jeden ze dvou jednatelů obchodní společnosti G. B., spol. s r. o., po dohodě s druhým jednatelem obviněným V. B. žádost o poskytnutí krátkodobého úvěru ve výši 6.500.000,- Kč adresovanou U. b., a. s., na podnikatelský záměr jimi zpracovaný v oblasti holografie, ve kterém uvedli, že mají veden účet u K. b., a. s., s průměrným zůstatkem za posledních šest měsíců ve výši 210.000,- Kč, že vlastní optickolitografické zařízení zn. ZBA v hodnotě 40.000.000,- Kč účetně vedené v hodnotě 16.700.000,- Kč, že dosáhli do září 1995 v oblasti holografie výnosu 9.000.000,- Kč s předpokladem výnosu 20.000.000,- Kč do konce roku 1995, přičemž si museli být vědomi, že uvádějí nepravdivé informace, neboť žádná z těchto skutečností nebyla pravdivá a neodpovídala faktickému stavu společnosti v roce 1995, a na základě této žádosti a předloženého podnikatelského záměru uzavřeli dne 30. 6. 1995 a dne 13. 10. 1995 s U. b., a. s., dvě smlouvy o krátkodobém úvěru vždy na částku 1.000.000,- Kč se splatností u první smlouvy do 15. 6. 1996 a u druhé smlouvy do 10. 10. 1996, avšak z poskytnutých úvěrů v celkové výši 2.000.000,- Kč nezaplatili žádnou splátku, s penězi naložili přesně nezjištěným způsobem, čímž U. b., a. s., způsobili škodu ve výši 2.000.000,- Kč.

Proti rozsudku Okresního soudu ve Zlíně podali odvolání oba obvinění v celém rozsahu a státní zástupce v neprospěch obou obviněných proti výroku o trestu. Usnesením Krajského soudu v Brně - pobočka ve Zlíně ze dne 1. 2. 2005, sp. zn. 6 To 270/2004, byla odvolání obviněných a státního zástupce podle § 256 tr. ř. zamítnuta.

Obviněný P. Š. podal prostřednictvím obhájce v zákonné lhůtě dovolání proti usnesení Krajského soudu v Brně - pobočka ve Zlíně. Výrok, jímž bylo zamítnuto jeho odvolání, napadl v celém rozsahu, a to s odkazem na důvody dovolání uvedené v § 265b odst. 1 písm. g), l) tr. ř. Nesprávné právní posouzení skutku ve smyslu těchto dovolacích důvodů spatřoval v tom, že chybí příčinná souvislost mezi uvedením v omyl, tj. žádostí o úvěr, a jednáním v omylu, tj. poskytnutím úvěru. Obviněný poukázal na to, že žádost o poskytnutí úvěru ve výši 6.500.000,- Kč ze dne 18. 4. 1995 byla zamítnuta a neměla k později poskytnutým úvěrům žádnou vazbu. Dále obviněný namítl, že nejednal v úmyslu peníze poskytnuté formou úvěru nevrátit. Zdůraznil, že z úvěrových smluv vyplývala povinnost splatit úvěr také jiným osobám než obchodní společnosti, a to ručitelům, kterými byli právě oba obvinění, kteří nakonec úvěr z tohoto titulu

splatili, takže škoda ve skutečnosti nevznikla. Obviněný zpochybnil také to, že by došlo k obohacení na jeho straně, resp. na straně spoluobviněného, případně nějaké jiné třetí osoby. Podle obviněného k úvěrům, které byly fakticky poskytnuty, nebylo třeba závazně uvádět nějaké údaje jako v případě zamítnuté žádosti o úvěr a pouhé uvedení nesprávných údajů v době skutku nebylo trestným činem a bylo považováno za trestný čin úvěrového podvodu podle § 250b tr. zák. až od 1. 1. 1998 na základě novely trestního zákona provedené zákonem č. [253/1997](#) Sb. Obviněný projevil nesouhlas se závěry soudů ohledně obchodní společnosti G. B., spol. s r. o., pokud jde o vlastnictví optickolitografického zařízení, ohledně dosažených a očekávaných výnosů a ohledně použití úvěrových prostředků. Celkově obviněný hodnotil věc tak, že nešlo o naplnění skutkové podstaty trestného činu, ale o nenaplnění podnikatelského záměru vlivem dodatečných okolností, za což přijal odpovědnost z titulu ručení, a že byl odsouzen jako statutární orgán obchodní společnosti pro pouhou neschopnost dostát smluvnímu závazku. Obviněný P. Š. se dovoláním domáhal toho, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a aby přikázal Krajskému soudu v Brně - pobočka ve Zlíně věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 265i odst. 3, 4, 5 tr. ř. ohledně obviněného P. Š. napadené usnesení i předcházející řízení a shledal, že dovolání tohoto obviněného je důvodné.

Trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák. se dopustí mimo jiné ten, kdo ke škodě cizího majetku sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, způsobí-li takovým činem značnou škodu.

Skutkový stav, tak jak ho zjistil a ve výroku o vině vyjádřil Okresní soud ve Zlíně, znaky trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. nemá především proto, že je konstruován v podstatě jen jako obchodněprávní vztah mezi bankou a obchodní společností, za kterou jednal obviněný. Zřejmé to je z toho, že podle výroku o vině obviněný „podal ... žádost o poskytnutí ... úvěru ... na podnikatelský záměr ...“, ve kterém mimo jiné uvedl ... nepravdivé informace, ... na základě této žádosti a předloženého podnikatelského záměru ... uzavřel s ... bankou ... dvě smlouvy o ... úvěru, avšak nezaplatil žádnou splátku ...“. Aby takový skutek měl znaky trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák., musela by být jeho součástí také okolnost, že již v době uzavření úvěrových smluv byl na straně obviněného úmysl nevrátit prostředky získané formou úvěru. Toto zjištění Okresní soud ve Zlíně ani Krajský soud v Brně - pobočka ve Zlíně nečinily. Oba soudy se ve svých úvahách soustředily na to, že obviněný uvedl v podnikatelském záměru nepravdivé údaje, a v podstatě jen z toho dovodily podvodný charakter posuzovaného jednání. Co do obecného významu pojmu „podvod“ lze sice konstatovat, že jednání obviněného bylo „podvodné“, avšak z hlediska zákonných znaků trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. je podstatné to, k čemu takové jednání směřovalo, přičemž o naplnění těchto znaků mohlo jít jen za předpokladu, že by bylo zjištěno, že jednání obviněného směřovalo již v době uzavření úvěrových smluv k tomu, aby prostředky získané formou úvěru nebyly bance vráceny. Nelze pominout, že ze samotné okolnosti, že obviněný v podnikatelském záměru uvedl i nepravdivé údaje, bez dalšího ještě nevyplývá jeho úmysl nevrátit bance prostředky získané formou úvěru. Stejně dobře je s uvedenou okolností slučitelná i varianta, že uvedením nepravdivých údajů v podnikatelském záměru obviněný sledoval jen to, aby jeho obchodní společnost úvěr skutečně nebo snadněji získala, přičemž v době uzavření úvěrových smluv hodlal bance vrátit poskytnuté prostředky. Tuto variantu skutkového stavu nelze podřazovat pod ustanovení § 250 odst. 1 tr. zák. o trestném činu podvodu. Za účinnosti zákona č. [253/1997](#) Sb., tj. od 1. 1. 1998, tato varianta odpovídá zákonným znakům trestného činu úvěrového podvodu podle § 250b odst. 1 tr. zák., avšak posuzovaný skutek se stal dříve, takže aplikace tohoto ustanovení nepřichází v dané věci v úvahu.

Vzhledem k tomu, že soudy nečinily zjištění, že by úmysl obviněného od počátku, tj. již v době uzavření úvěrových smluv, směřoval k tomu, aby bance nebyly vráceny prostředky, které jeho obchodní společnost získala formou úvěru, nemá Nejvyšší soud podklad k tomu, aby hodnotil to, z čeho by takový úmysl měl vyplývat. Přesto považuje za nutné konstatovat, že pokud je skutkový stav ve výroku o vině konstruován v podstatě jen jako obchodněprávní vztah mezi bankou a obchodní společností, za kterou jednal obviněný, koresponduje to ve významné míře se skutečností, že závazek obchodní společnosti vyplývající z každé z úvěrových smluv byl zajištěn její směnkou, kterou jako fyzické osoby zároveň avalovali obviněný P. Š. i spoluobviněný V. B. Tím se ve skutečnosti stali zavázanými společně a nerozdílně s obchodní společností a za její závazek v podstatě ručili svým vlastním majetkem. Vystává tudíž pochybnost, jak je s tímto postavením obviněného slučitelný případný úmysl nevrátit bance prostředky, získané pro obchodní společnost formou úvěru, jestliže obvinění přistoupili na takový způsob zajištění závazku obchodní společnosti, který spočíval v jejich osobní odpovědnosti a bezprostředně se dotýkal jejich vlastního majetku.

Závažným problémem rozhodnutí obou soudů je také to, zda a nakolik měl pro poskytnutí úvěru příčinný význam omyl banky, resp. jejích pracovníků, o skutečnostech prezentovaných v podnikatelském záměru obchodní společnosti G. B., spol. s r. o. Podle výroku o vině banka poskytla obchodní společnosti úvěr z podnětu její žádosti ze dne 18. 4. 1995 týkající se částky 6.500.000,- Kč. Z výpovědí obou obviněných vyplývá, že tuto žádost centrála U. b., a. s., v Ú. n. L. zamítla. Soudy se s touto okolností nijak nevypořádaly. Okresní soud ve Zlíně ji jen konstatoval v rámci citace

výpovědi obviněných, avšak neučinil v tomto ohledu žádné vlastní zjištění, natož aby nějak hodnotil jeho význam. Pokud by se potvrdilo, že centrála banky žádost o úvěr skutečně zamítla, vyvstává otázka, z jakého důvodu se tak stalo a zda tyto důvody byly známy také pobočce banky ve Z., resp. těm pracovníkům pobočky, kteří rozhodli o poskytnutí úvěru. Nabízí se vysvětlení, že centrála banky nepovažovala obchodní společnost G. B., spol. s r. o., a její podnikatelský záměr za věrohodné. Obě úvěrové smlouvy s obchodní společností uzavřela pobočka ve Z. z podnětu žádosti, kterou centrála banky zamítla. To již samo o sobě vzbuzuje pochybnosti o tom, co bylo skutečným důvodem takového postupu pobočky a zda pobočka, resp. její pracovníci ve skutečnosti jednali v nějakém omylu. Jestliže by se ukázalo, že pracovníkům pobočky bylo známo zamítavé rozhodnutí centrály a jeho důvody, kterými by byla nevěrohodnost obchodní společnosti a jejího podnikatelského záměru, bylo by velmi nesnadné dovozovat omyl u pracovníků pobočky. Pochybnosti v tomto ohledu jsou zesilovány i způsobem, jímž byl v rámci pobočky banky zpracován tzv. návrh na rozhodnutí o poskytnutí druhého úvěru (viz č. l. 81 - 83 spisového svazku 1). V tomto návrhu, který pochází ze dne 10. 10. 1995, např. vůbec není zmínka o tom, že žádost obchodní společnosti G. B., spol. s r. o., o úvěr ve výši 6.500.000,- Kč byla centrálou banky zamítnuta a že obchodní společnosti byl již jeden úvěr ve výši 1.000.000,- Kč pobočkou banky poskytnut na podkladě smlouvy ze dne 30. 6. 1995. V citovaném návrhu je obchodní společnost charakterizována jako platebně schopná a likvidní, a to po předchozím odkazu na její obrat v minulém roce a na plánovaný obrat v daném roce, aniž bylo uvedeno, jak byl rozsah obratu dosaženého v minulém roce ověřen. V návrhu je zmínka o tom, že mezi aktiva obchodní společnosti patří také stroje a zařízení. Optickolitografické zařízení zn. ZBA, ohledně něhož obviněný v podnikatelském záměru zatajil, že s ním obchodní společnost nemůže volně disponovat, je zařízením, které má velmi úzké a specializované použití a je proto obtížně zpeněžitelné. Proto nepůsobí přesvědčivě úvaha, že by závěr, podle něhož obchodní společnost je platebně schopná a likvidní, byl ve skutečnosti nějak přímo svázán s údaji o uvedeném zařízení. O tom, že toto zařízení patrně nemělo podstatnější význam při rozhodování o úvěru poskytnutém pobočkou banky, nepřímě svědčí i to, že pobočka banky nezvažovala zřízení svého zástavního práva k tomuto zařízení. Za dostatečné zajištění bylo označeno vystavení avalované vlastní směnky. V návrhu není vůbec zmíněn stav a vývoj účtu obchodní společnosti u K. b., a. s., což navozuje úvahu, že ani tato okolnost nehrála při rozhodování o poskytnutí úvěru pobočkou banky nějakou podstatnější roli. Vezme-li se v úvahu obsah návrhu na rozhodnutí o poskytnutí úvěru, lze dojít k tomu, že závěr o platební schopnosti a likviditě obchodní společnosti G. B., spol. s r. o., byl opřen v podstatě jen o údaje o obratu v minulém roce a o plánovanou výši obratu v příštím roce.

Tyto údaje byly nereálné, avšak nelze pominout, že pobočka banky neučinila nic pro jejich ověření a bez dalšího vycházela jen z podnikatelského záměru obchodní společnosti G. B., spol. s r. o. Pracovníci pobočky banky, kteří se podíleli na poskytnutí úvěru, mohli být srozuměni s vysokou mírou rizika úvěru a s nereálností podnikatelského záměru, zvláště pokud nevzali v úvahu, že centrála banky žádost o úvěr zamítla, resp. z jakých důvodů ji zamítla (bylo-li by zjištěno, že k zamítnutí skutečně došlo), a pokud nechali bez jakéhokoli ověření údaje podnikatelského záměru o dosaženém a plánovaném obratu, resp. o stavu a vývoji bankovního účtu obchodní společnosti. Je-li omyl definován jako rozpor mezi představou a skutečností u oklamaného, pak logicky nelze na straně oklamaného odhlížet od jeho sumy vědomostí o skutečnosti, o níž je klamán, tedy od jeho způsobilosti být oklamán; nelze např. bez dalšího pomíjet možnost oklamaného omyl jednoduše eliminovat (k tomu viz náleze Ústavního soudu ze dne 25. 11. 2003, sp. zn. I. ÚS 558/01, publikovaný pod č. 136 ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 31, Nakladatelství C. H. Beck 2004, odůvodnění na str. 217).

Poskytování úvěrů je jedním z hlavních předmětů podnikání banky. Banka je vybavena odborným aparátem, jehož úkolem je mimo jiné správně zhodnotit míru případného rizika úvěru z hlediska jeho návratnosti, a obstarat si k tomuto hodnocení nezbytné podklady. Mezi základní požadavky již z podstaty věci patří obezřetnost při rozhodování o poskytnutí úvěru. V posuzovaném případě pracovníci pobočky U. b. ve Z. vycházeli pouze z podnikatelského záměru obchodní společnosti G. B., spol. s r. o., a jen na tomto podkladě učinili závěr o platební schopnosti a likviditě obchodní společnosti. Přitom údaje o stavu a pohybu prostředků obchodní společnosti na jejím bankovním účtu mohli velmi snadno ověřit tím, že by si vyžádali předložení výpisů z bankovního účtu obchodní společnosti za rozhodné období. Údaje o dosaženém obratu obchodní společnosti za minulý rok mohli bez obtíží ověřit tím, že by si vyžádali předložení účetních nebo jiných dokladů (např. daňového přiznání), z nichž by byl skutečný obrat zjištěitelný. Pokud pracovníci pobočky banky neučinili ani tyto elementární a zcela jednoduše proveditelné úkony, zbavili se snadno dostupného prostředku k tomu, aby případný omyl o rozhodných skutečnostech velmi jednoduše eliminovali. Stav, při kterém o poskytnutí úvěru rozhodli, je proto nutné hodnotit z hlediska otázky, zda skutečně šlo o jejich omyl o rozhodných skutečnostech, anebo o nedbalý výkon jejich funkcí v rámci činnosti banky, resp. její pobočky. Z tohoto hlediska se soudy věcí nezabývaly a mechanicky vyšly jen z toho, že podnikatelský záměr obchodní společnosti obsahoval některé nepravdivé údaje.

Ze všech těchto důvodů nemůže výrok o vině obviněného P. Š. trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák. obstát. Rozsudek Okresního soudu ve Zlíně, jehož obsahem je uvedený výrok, je rozhodnutím, které

spočívá na nesprávném právním posouzení skutku ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Napadené usnesení Krajského soudu v Brně – pobočka ve Zlíně je vadné ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř., neboť je rozhodnutím, jímž byl zamítnut řádný opravný prostředek proti rozsudku, a v řízení předcházejícím tomuto rozhodnutí byl dán dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Nejvyšší soud proto zrušil ohledně obviněného P. Š. napadené usnesení Krajského soudu v Brně – pobočka ve Zlíně a jako součást předcházejícího řízení i rozsudek Okresního soudu ve Zlíně. Protože důvod, z něhož takto rozhodl ve prospěch obviněného P. Š., prospívá také obviněnému V. B., Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí obou soudů také ohledně obviněného V. B. Nejvyšší soud zrušil ohledně obou obviněných i všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která zrušením napadeného usnesení a předcházejícího rozsudku ztratila podklad. Nakonec Nejvyšší soud přikázal Okresnímu soudu ve Zlíně, aby věc obou obviněných v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Předávací vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)